

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 5 Απριλίου 2017, με την εξής σύνθεση : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς και Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδροι, Μαρία Αθανασοπούλου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Θεολογία Γναρδέλλη (εισηγήτρια), Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Βασιλική Προβίδη, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Ειρήνη Κατσικέρη και Νεκταρία Δουλιανάκη, Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης και Γεωργία Παπαναγοπούλου, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Μιχαήλ Ζυμής.

Για να δικάσει την από ... (αριθ. Κατάθ...), για αναίρεση της ... απόφασης του II Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αίτηση ... η οποία παραστάθηκε διά της πληρεξούσιας δικηγόρου Ιωάννας Ζωγράφου (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 15452),

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, που παραστάθηκε διά του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Με την ... πράξη της 43ης Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους απορρίφθηκε ως αβάσιμη αίτηση της ήδη αναιρεσείουσας για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση, ως χήρας αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου.

Έφεση της ανωτέρω κατά της ως άνω πράξης απορρίφθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη ... απόφαση του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Με την ένδικη αίτηση και για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτή ζητείται η αναίρεση της προαναφερόμενης απόφασης του ΙΙ Τμήματος.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε :

Την πληρεξούσια δικηγόρο της αναιρεσείουσας, η οποία ζήτησε την παραδοχή της αίτησης αναίρεσης.

Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, για το αναιρεσίβλητο Ελληνικό Δημόσιο, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αίτησης. Και

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ανέπτυξε την από ... έγγραφη γνώμη του και πρότεινε την απόρριψη αυτής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τις Συμβούλους Ελένη Λυκεσά και Αγγελική Πανουτσακοπούλου, που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που

κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ/τος 1225/1981).

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο

Αποφάσισε τα εξής :

1. Για την άσκηση της ένδικης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. τα ..., σειράς Α', ειδικά έντυπα παραβόλου του Δημοσίου).

2. Με την υπό κρίση αίτηση, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με, το από ..., κατατεθέν στις ... υπόμνημα, ζητείται παραδεκτώς η αναίρεση της ... απόφασης του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία απορρίφθηκε η από ... έφεση της ήδη αναιρεσείουσας κατά της ... πράξης του Διευθυντή της 42^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.). Με την πράξη αυτή απορρίφθηκε ως αβάσιμη αίτησή της για κανονισμό σύνταξης κατά μεταβίβαση, ως χήρας του αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου ..., με την αιτιολογία ότι ο θάνατος του συζύγου της, που συνέβη στις, επήλθε πριν συμπληρωθούν πέντε έτη από την τέλεση του γάμου τους (στις ...), σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12 του ν.3863/2010 και 8 του ν.3865/2010. Ήδη, με την ένδικη αίτηση η αναιρεσείουσα επιδιώκει την εξαφάνιση της πληττόμενης απόφασης, προβάλλοντας εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή από το δικάσαν Τμήμα των διεπουσών την επίδικη υπόθεση ουσιαστικών διατάξεων των νόμων 3863/2010 και 3865/2010.

3. Ο Συνταξιοδοτικός Κώδικας (π.δ.169/2007, Α' 210), ορίζει, στο άρθρο 31, ότι: «1. Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν: α) Η χήρα κάποιου απ' αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 26 ως 29, ο οποίος πέθανε μετά

την απόκτηση δικαιώματος σε σύνταξη, ή η χήρα κάποιου απ' αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 26 παρ. 1 και 27, ο οποίος πέθανε μετά τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ... Η χήρα δικαιούται σύνταξη αν από το γάμο έχει συμπληρωθεί ενός έτους πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του συζύγου της ή αν ο γάμος έχει τελεσθεί δύο τουλάχιστον πλήρη έτη πριν από το θάνατό του ...». Συναφώς, με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν.3863/2010 (Α' 115) «Νέο ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις», το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικοί όροι συνταξιοδότησης επιζώντος συζύγου», ορίστηκε ότι: «1. Ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη από ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, ή το Δημόσιο κατά περίπτωση, στις εξής περιπτώσεις:

A. Αν ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο τριών (3) ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν: α) Ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα, εργατικό ή μη. β) Κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε, νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίσθηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο. γ) Η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης, η οποία δεν διεκόπη και γεννήθηκε ζων τέκνο. B. Αν ο θανών ελάμβανε κατά την τέλεση του γάμου σύνταξη αναπηρίας ή γήρατος, ο δε θάνατος επήλθε πριν από την πάροδο πέντε (5) ετών από την τέλεση του γάμου εκτός και εάν στην περίπτωση αυτή συντρέχει ένας από τους ανωτέρω με στοιχεία β' και γ' αναφερόμενους λόγους.

2. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται τόσο για τους έως 31.12.1992 ασφαλισμένους όσο και για τους μετά την 1.1.1993 ασφαλισμένους σε οποιονδήποτε φορέα ασφάλισης ή το Δημόσιο. Κάθε διάταξη που ρυθμίζει

διαφορετικά το ανωτέρω θέμα καταργείται. Διατάξεις που θέτουν πρόσθετους περιορισμούς στη λήψη σύνταξης από τον επιζώντα σύζυγο, καθώς και οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, που προβλέπουν τη χορήγηση της σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο ανεξάρτητα από τη διάρκεια του έγγαμου βίου, εξακολουθούν να ισχύουν». Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν.3865/2010 (Α' 120) «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις» ορίστηκε ότι: «1. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α') σχετικά με το κριτήριο της διάρκειας του έγγαμου βίου, προκειμένου να δικαιωθεί σύνταξη ο επιζών σύζυγος, έχουν εφαρμογή και για τους υπαγόμενους στις διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου. Κατά τα λοιπά για τη συνταξιοδότηση των επιζώντων συζύγων εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 167/2007, 168/2007, 169/2007 και του ν. 2084/1992. 2. ... 4. (όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 4151/2013, ΦΕΚ 103 Α'/29.4.2013) Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν έχουν εφαρμογή για τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα των οποίων το δικαίωμα γεννήθηκε πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του ανωτέρω νόμου».

4. Από τον συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα: Με τον ν.3863/2010 ο νομοθέτης, επιδιώκοντας να ρυθμίσει ενιαία, για όλους τους φορείς που απονέμουν σύνταξη, συνεπώς δε και για το Δημόσιο, τις ελάχιστες κοινές προϋποθέσεις απονομής σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου υπαλλήλου ή συνταξιούχου, έθεσε ως προϋπόθεση την πάροδο, από την τέλεση του γάμου έως τον θάνατο του υπαλλήλου ή του συνταξιούχου, τριών ή πέντε ετών, αντίστοιχα, και παράλληλα

όρισε κοινές για όλους τους φορείς εξαιρέσεις από τον ανωτέρω κανόνα (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση, καθώς και Ε.Σ. Ολ. Πρακτικά της 3ης Ειδικής Συνεδρίασης της 29.6.2010). Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν.3865/2010 ο νομοθέτης θέλησε να περιορίσει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 12 του ν.3863/2010 ως προς τους ασφαλισμένους του Δημοσίου, καθώς και τους συνταξιούχους αυτού, αναφορικά με τις προβλεπόμενες στις διατάξεις αυτές εξαιρέσεις, διατηρώντας από τις διατάξεις του άρθρου 12 μόνο την προϋπόθεση της τριετούς ή πενταετούς, αναλόγως, χρονικής διάρκειας του έγγαμου βίου, ενώ κατά τα λοιπά παρέπεμψε στις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου (π.δ.167/2007, 168/2007, 169/2007 και ν.2084/1992). Επομένως, μετά τη θέση σε ισχύ των ν.3863/2010 και 3865/2010, αναγκαίως κατ' αρχήν όρος για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού κατά μεταβίβαση δικαιώματος υπέρ του επιζώντος συζύγου θανόντος πολιτικού συνταξιούχου του Δημοσίου, ο οποίος είχε την ιδιότητα αυτή κατά την τέλεση του γάμου, είναι, εφόσον δεν αποκτήθηκε κατά τον γάμο τέκνο (βλ. άρθρο 31 του π.δ.169/2007, Α' 210), η συμπλήρωση πλήρους πενταετούς διάρκειας έγγαμης συμβίωσης έως τον επελθόντα θάνατο του συνταξιούχου. Η προϋπόθεση αυτή έχει θεσπιστεί για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου και κατ' επέκταση του συνόλου των συνταξιούχων και ασφαλισμένων αυτού, με την αποτροπή τέλεσης γάμων που αποβλέπουν αποκλειστικώς στη συνταξιοδότηση του ενός συζύγου μετά τον θάνατο του άλλου και, συνεπώς, στην καταστρατήγηση των προαναφερόμενων διατάξεων. Όμως, τέτοιος κίνδυνος καταστρατήγησης δεν συντρέχει, αν έχει προηγηθεί μακροχρόνια

ελεύθερη συμβίωση των μετέπειτα συζύγων, κατά τη διάρκεια της οποίας δεν ήταν δυνατή η τέλεση του γάμου εξαιτίας νομικού, αποκλειστικώς, κωλύματος, ο δε γάμος τελέστηκε ευθύς μόλις εξέλιπε το κώλυμα αυτό. Στην περίπτωση αυτή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η ως άνω προϋπόθεση κάμπτεται και για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος υπέρ του επιζώντος συζύγου χρόνου της πενταετίας έγγαμου βίου μπορεί να συνυπολογιστεί και η διάρκεια της κατά τα ανωτέρω ελεύθερης συμβίωσης (βλ. Ε.Σ. Ολ. 1401/2018, όπου και μειοψηφία). Κατά τη γνώμη δε που κράτησε στο Δικαστήριο, τόσο από τη γραμματική διατύπωση, όσο και από τον ως άνω σκοπό που επιδιώκεται με τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με τον απορρέοντα από τις διατάξεις των άρθρων 80 παρ. 1 και 73 παρ. 2 του Συντάγματος κανόνα, σύμφωνα με τον οποίο οι συνταξιοδοτικές διατάξεις είναι στενώς ερμηνευτέες, συνάγεται ότι, με εξαίρεση την κατά τα ανωτέρω περίπτωση ύπαρξης νομικού κωλύματος, που επηρέασε επιβραδυντικά την τέλεση του γάμου, για τη θεμελίωση υπέρ του επιζώντος συζύγου αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου συνταξιοδοτικού κατά μεταβίβαση δικαιώματος, σε καμία άλλη περίπτωση δεν δύναται να προσμετρηθεί για τη συμπλήρωση της απαιτούμενης από τον νόμο πενταετίας έγγαμου βίου τυχόν προηγηθείσα μακροχρόνια ελεύθερη συμβίωση των μετέπειτα συζύγων (βλ. Ε.Σ. Ολ. 706/2019, όπου και μειοψηφία, πρβλ. Ε.Σ. Ολ. 2243/2016, 2360/2007, 680/2005, 1308/2003).

5.Α. Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Θεολογία Γναρδέλλη (εισηγήτρια), Κωνσταντίνος Εφεντάκης και Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Ενόψει του σκοπού δημοσίου συμφέροντος, χάριν του

οποίου προβλέπεται η πάροδος ορισμένου χρόνου από την τέλεση του γάμου έως τον θάνατο του συνταξιούχου, ως προϋπόθεση, προκειμένου ο επιζών σύζυγος να δικαιωθεί κατά μεταβίβαση σύνταξης, σκοπού που συνίσταται, πράγματι, στην αποτροπή τέλεσης γάμων αποβλεπόντων αποκλειστικώς στη συνταξιοδότηση του ενός συζύγου μετά τον θάνατο του άλλου, στις προαναφερόμενες διατάξεις προσήκει η ερμηνεία ότι, για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος του επιζώντος συζύγου, αρκεί από τα δεδομένα της κάθε φορά εξεταζόμενης (in concreto) υπόθεσης να προκύπτει ότι δεν συντρέχει περίπτωση τέτοιου, τελεσθέντος προς κατάχρηση της σχετικής πρόνοιας του νομοθέτη, γάμου. Σε τούτο, τον εξ αντικειμένου, δηλαδή, αποκλεισμό του ενδεχομένου ο γάμος να έχει τελεστεί με αποκλειστικό σκοπό την απόληψη της σύνταξης, έγκειται, άλλωστε, το κοινό χαρακτηριστικό όλων των επιμέρους προβλεπόμενων από τον νόμο εξαιρέσεων από τον κανόνα της συμπλήρωσης ελάχιστης διάρκειας του γάμου (βλ. άρθρο 12 του ν.3863/2010 και τις αντίστοιχες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου). Μόνο δε υπό την ως άνω ερμηνευτική εκδοχή, ήτοι της δυνατότητας του ενδιαφερομένου να αποδείξει και του Δικαστηρίου να διαγνώσει ότι, αν και δεν εμπίπτει σε κάποια από τις ρητώς προβλεπόμενες εξαιρέσεις, ο γάμος αποτελούσε γνήσια έκφραση της βούλησης των μερών να συμβιώσουν ως σύζυγοι και όχι μέσο καταστρατήγησης σε βάρος του Δημοσίου, η καθιέρωση της συγκεκριμένης προϋπόθεσης, που, διαφορετικά, θα ισοδυναμούσε με τη θέσπιση αμάχητου τεκμηρίου περί του αντιθέτου, παρίσταται συμβατή προς τα άρθρα 2 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος. Εξάλλου, τέτοια περίπτωση

γάμου που, μολονότι δεν έχει συμπληρωθεί το νόμιμο όριο διάρκειάς του, δικαιολογεί την απονομή σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο, συντρέχει όχι μόνον όταν του γάμου έχει προηγηθεί μακροχρόνια συμβίωση των μετέπειτα συζύγων και η τέλεσή του νωρίτερα παρεμποδιζόταν εξαιτίας νομικού κωλύματος, αλλά και όταν, ενώ ο γάμος τελέστηκε υπό το προϊσχύσαν του ν.3863/2010 καθεστώ, εξαιτίας της επέλευσης του θανάτου του ενός των συζύγων μετά την έναρξη της ισχύος των επιγενόμενων αυτών ρυθμίσεων, που προβλέπουν πολύ μεγαλύτερο όριο, ο επιζών σύζυγος αποστερείται της σύνταξης που θα εδικαιούτο, εάν δεν είχε μεσολαβήσει η νομοθετική μεταβολή. Τούτο δε, διότι, ανεξαρτήτως του εάν ο υπερδιπλασιασμός (από δύο σε πέντε έτη) της ελάχιστης διάρκειας του γάμου, που πλέον απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από τον επιζώντα σύζυγο, συνιστά το μόνο πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο προς αποτροπή καταχρήσεων ή εάν, αντιθέτως, πρόκειται για δυσανάλογο περιορισμό που αποδίδει δημοσιονομικές σκοπιμότητες, άσχετες με τον λόγο για τον οποίο διαχρονικά η προϋπόθεση αυτή τίθεται, ο γάμος που η σύναψή του μέχρι τότε θεωρείτο εκδήλωση αποκλειστικώς της συναισθηματικής σχέσης των συζύγων δεν μπορεί, πάντως, να καθίσταται στη συνέχεια «ύποπτος», εκ μόνου του ότι ο συνταξιοδοτικός νομοθέτης μετέβαλε αντίληψη. Κατ' ακολουθίαν, εφόσον ούτε εν προκειμένω θα μπορούσε να υποτεθεί ότι ο επιζών σύζυγος προέβη στη σύναψη του γάμου, αποβλέποντας αποκλειστικώς στη συνταξιοδότησή του, αυτός δικαιούται, όπως και στις λοιπές ρητώς προβλεπόμενες από τον νόμο εξαιρετικές περιπτώσεις, σύνταξης από το Δημόσιο, ακόμη και εάν δεν έχει συμπληρωθεί η απαιτούμενη ελάχιστη διάρκεια του γάμου (βλ. ειδικότερη γνώμη στην Ε.Σ. Ολ. 1401/2018).

B. Διαφορετική ερμηνευτική εκδοχή, σε σχέση με την ανωτέρω κατηγορία επιζώντων συζύγων, δεν θα ήταν, άλλωστε, συμβατή, σύμφωνα με τη μειοψηφούσα αυτή γνώμη, ούτε με το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τις συνταγματικές αρχές της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 Συντ.) και της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Συντ.), αλλά ούτε και με το άρθρο 12 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), σε συνδυασμό με το άρθρο 14 της ίδιας Σύμβασης, που κατοχυρώνουν την προστασία του γάμου γενικώς και χωρίς διακρίσεις, ως κοινωνικού θεσμού, αλλά και ως έννομης σχέσης, από την οποία απορρέουν κοινωνικές, προσωπικές και νομικές συνέπειες, μεταξύ των οποίων η απόλαυση δικαιωμάτων της ασφαλιστικής νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, θα οδηγούσε σε μία δυσανάλογη δυσμενή διάκριση των επιζώντων συζύγων, που, ενώ έχουν τελέσει γάμο υπό το προηγούμενο του ν.3863/2010 νομοθετικό καθεστώς, ο οποίος διήρκεσε για περισσότερο χρόνο από το προβλεπόμενο από το καθεστώς αυτό όριο της διετίας, αποστερούνται της σύνταξης που θα εδικαιούντο, εάν δεν είχε μεσολαβήσει η κρίσιμη νομοθετική μεταβολή, με την οποία, μάλιστα, υπερδιπλασιάστηκε το εν λόγω όριο, χωρίς να συντρέχει, εν προκειμένω, όπως και στις λοιπές περιπτώσεις εξαιρέσεων από τον κανόνα της συμπλήρωσης της προβλεπόμενης ελάχιστης (πενταετούς πλέον) διάρκειας του γάμου, ο δικαιολογητικός λόγος θέσπισης του ως άνω περιορισμού, ήτοι ο εξ αντικειμένου αποκλεισμός του ενδεχομένου ο γάμος να έχει τελεστεί, κατά κατάχρηση της σχετικής πρόνοιας του νομοθέτη, με αποκλειστικό σκοπό την απόληψη της σύνταξης. Και τούτο, λαμβανομένου υπόψη ότι ο ίδιος ο

συνταξιοδοτικός νομοθέτης, μέχρι την κρίσιμη νομοθετική μεταβολή, θεωρούσε ότι η συμπλήρωση διετούς έγγαμου βίου συνιστούσε απόδειξη της γνήσιας συναισθηματικής σχέσης και, συνακόλουθα, της σοβαρής πρόθεσης των συζύγων. Εκ τούτων παρέπεται ότι δεν υπάρχει αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία για τη λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση αυτής της κατηγορίας εγγάμων, οι οποίοι τελούν υπό ουσιωδώς όμοιες, σε σχέση με τον ως άνω σκοπό του νόμου, συνθήκες με τους λοιπούς εγγάμους που εξαιρούνται από την εφαρμογή του συγκεκριμένου χρονικού κριτηρίου. Και τούτο, καθόσον, μολονότι η θέσπιση μίας ελάχιστης διάρκειας γάμου επιδιώκει ένα θεμιτό, κατ' αρχήν, σκοπό, που συνίσταται στην αποτροπή τέλεσης γάμων που αποβλέπουν στην καταστρατήγηση των οικείων διατάξεων, εντούτοις, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν υφίσταται εν προκειμένω εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ του χρησιμοποιούμενου μέσου, ήτοι του αποκλεισμού του επιζώντος συζύγου της ειδικής αυτής κατηγορίας από τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού κατά μεταβίβαση δικαιώματος και του ως άνω επιδιωκόμενου σκοπού (πρβλ. αποφ. Ε.Δ.Δ.Α. Κοροσίδου κατά Ελλάδα της 10^{ης} Φεβρουαρίου 2011, σκ. 59-60, Γ.Β. και Λοιποί κατά Ελλάδα της 7^{ης} Νοεμβρίου 2013, σκ. 76). Η γνώμη όμως αυτή δεν κράτησε.

Γ. Επισημαίνεται, τέλος, ότι ο ίδιος ο νομοθέτης περιόρισε και πάλι τον χρόνο που απαιτείται, από την τέλεση του γάμου έως τον θάνατο του συνταξιούχου, ως προϋπόθεση, προκειμένου ο επιζών σύζυγος να δικαιωθεί κατά μεταβίβαση σύνταξης, από πενταετία σε τριετία, προβλέποντας στο άρθρο 12 παρ. 2 του ν.4387/2016, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 19 του ν.4611/2019 (Α' 73/17.5.2019), ότι: «1. ... 2. Ο επιζών σύζυγος δεν

δικαιούται σύνταξη αν ο θάνατος του συνταξιούχου ή ασφαλισμένου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο «τριών (3) ετών» από την τέλεση του γάμου, εκτός αν: ...» (βλ. και άρθρο 19 παρ. 7 ν.4611/2019 «7. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται, από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, και σε όσες αποφάσεις συνταξιοδότησης έχουν ήδη εκδοθεί κατ' εφαρμογή του ν. 4387/2016»).

6. Στην υπό κρίση υπόθεση, το δικάσαν Τμήμα, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δέχθηκε, κατά την ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, τα εξής:

A. Στον αποβιώσαντα σύζυγο της τότε εκκαλούσας και ήδη αναιρεσείουσας ..., πρώην βουλευτή, είχε κανονιστεί, με τις ... και ... πράξεις της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σύνταξη με βάση το συνολικό χρόνο βουλευτείας του από έτη 25-04-00. Ο ανωτέρω βουλευτής συνήψε γάμο με την τότε εκκαλούσα και ήδη αναιρεσείουσα στις ..., από τον οποίο δεν απέκτησαν τέκνα, και στις ... απεβίωσε. Ακολούθως, η εκκαλούσα και ήδη αναιρεσείουσα, με την ... αίτησή της προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, ζήτησε να κανονιστεί σε αυτήν, ως χήρας του ως άνω αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου, σύνταξη κατά μεταβίβαση, η αίτηση, όμως, αυτή απορρίφθηκε με τη ... πράξη του Διευθυντή της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ως αβάσιμη, με την αιτιολογία ότι η ανωτέρω δεν δικαιούται σύνταξη κατά μεταβίβαση σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12 του ν.3863/2010 και 8 του ν.3865/2010, καθόσον ο θάνατος του συζύγου της επήλθε πριν την πάροδο πέντε ετών από την τέλεση του γάμου τους. Κατά της

ως άνω απορριπτικής πράξης η τότε εκκαλούσα και ήδη αναιρεσειούσα άσκησε ενώπιον του δικάσαντος Τμήματος την, απορριφθείσα με την ήδη πληττόμενη απόφαση, από ... έφεση, με την οποία ζήτησε την ακύρωσή της, προβάλλοντας, ειδικότερα, ότι οι προαναφερόμενες διατάξεις των ν.3863/2010 και 3865/2010 καταλαμβάνουν χήρες, των οποίων ο γάμος τελείται μετά την έναρξη ισχύος τους, και δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση της, όπου ο γάμος της τελέστηκε υπό την ισχύ των οικείων διατάξεων του π.δ.169/2007, οι οποίες αξίωναν για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος της χήρας διετή έγγαμη συμβίωση. Προς επίρρωση δε του ισχυρισμού της αυτού η εκκαλούσα επικαλέστηκε τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του ν.3865/2010, σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου δεν έχουν εφαρμογή για τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα, το δικαίωμα των οποίων γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού. Περαιτέρω, η τότε εκκαλούσα και ήδη αναιρεσειούσα προέβαλε ότι, για τη συμπλήρωση της απαιτούμενης, για τη θεμελίωση από αυτή συνταξιοδοτικού δικαιώματος, πενταετίας εγγάμου βίου έπρεπε να ληφθεί υπόψη η ελεύθερη, προ του γάμου, μακροχρόνια συμβίωσή της με τον ήδη αποβιώσαντα σύζυγό της.

Β. Με τα δεδομένα αυτά, το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι ορθώς απορρίφθηκε η αίτηση της εκκαλούσας και ήδη αναιρεσειούσας για συνταξιοδότησή της. Ειδικότερα, το Τμήμα απέρριψε ως αβάσιμο τον ισχυρισμό της ανωτέρω ότι οι προαναφερόμενες διατάξεις των ν.3863/2010 και 3865/2010 καταλαμβάνουν χήρες, των οποίων ο γάμος τελείται μετά την έναρξη ισχύος τους, και δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση της, όπου ο γάμος της τελέστηκε υπό την ισχύ των οικείων διατάξεων του π.δ.169/2007, οι οποίες αξίωναν για τη

θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος της χήρας διετή έγγαμη συμβίωση. Και τούτο, με την αιτιολογία ότι, εφόσον, κατά γενική αρχή του συνταξιοδοτικού δικαίου, το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται, αν δεν υπάρχει ρητή διάταξη περί του αντιθέτου, με βάση τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο που επέρχεται το θεμελιωτικό του συνταξιοδοτικού δικαιώματος γεγονός, προκειμένου δε περί του δικαιώματος σύνταξης κατά μεταβίβαση, κρίσιμος είναι ο χρόνος θανάτου του υπαλλήλου ή συνταξιούχου από τον οποίο έλκει το δικαίωμά του ο ενδιαφερόμενος, το συνταξιοδοτικό δικαίωμα της τότε εκκαλούσας και ήδη αναιρεσεύουσας κρίνεται με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν στις 8.8.2011 (χρόνος θανάτου του συνταξιούχου συζύγου της), και όχι με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν στις 12.12.2007 (χρόνος σύναψης του γάμου τους). Περαιτέρω, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κρίθηκε ότι η ελεύθερη, προ του γάμου, μακροχρόνια συμβίωση αυτής με τον ήδη θανόντα σύζυγό της, δεν λαμβάνεται υπόψη για τη συμπλήρωση της απαιτούμενης προς θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από τη χήρα συνταξιούχου πενταετίας έγγαμου βίου σε καμία περίπτωση. Κατόπιν αυτών, το δικάσαν Τμήμα απέρριψε την ένδικη έφεση στο σύνολό της ως αβάσιμη.

7. Ήδη, με την ένδικη αίτηση, η αναιρεσεύουσα προβάλλει εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή από το δικάσαν Τμήμα των διατάξεων των άρθρων 12 παρ. 1 του ν.3863/2010 και 8 παρ. 1 του ν.3865/2010, κατά παράβαση των υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 21 του Συντάγματος, που επιβάλλουν την ισότητα των πολιτών έναντι του νόμου, αλλά και του νόμου έναντι των πολιτών, την προστασία με τη μέριμνα

του κράτους του θεσμού του γάμου και την εγγύηση από το Κράτος των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, ως και την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου. Προβάλλει δε, περαιτέρω, ότι οι επίμαχες διατάξεις αντιβαίνουν και στις διατάξεις του άρθρου 25 του Συντάγματος, με τις οποίες παρέχεται προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων, το δε δικαίωμα του επιζώντος συζύγου για την κατά μεταβίβαση σύνταξη αποκτάται άμα τη τελέσει του γάμου.

8.A. Κατά την πλειοψηφήσασα στο Δικαστήριο γνώμη, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον, ενόψει του σκοπού δημοσίου συμφέροντος, χάριν του οποίου προβλέπεται η πάροδος ορισμένου χρόνου από την τέλεση του γάμου έως τον θάνατο του συνταξιούχου, ως προϋπόθεση, προκειμένου ο επιζών σύζυγος να δικαιωθεί κατά μεταβίβαση σύνταξης, σκοπού που συνίσταται, πράγματι, στην αποτροπή τέλεσης γάμων αποβλεπόντων αποκλειστικώς στη συνταξιοδότηση του ενός συζύγου μετά τον θάνατο του άλλου, ούτε η ανθρώπινη αξία (άρθρο 2 παρ. 1 Συντ.) των συμβιούντων σε ελεύθερη (εκτός γάμου) ένωση και μετέπειτα συζύγων υποβαθμίζεται από την παράλειψη του συνταξιοδοτικού νομοθέτη να προσδώσει στην ένωση αυτή συνταξιοδοτικά αποτελέσματα, ούτε η συνταγματική προστασία του γάμου, ως θεσμού (άρθρο 21 παρ. 1 του Συντ.), αναιρείται από το γεγονός ότι ο κοινός νομοθέτης, εμφορούμενος, σε κάθε περίπτωση, από το πνεύμα των άρθρων 73 παρ. 2 και 80 παρ. 1 του Συντάγματος, που επιτάσσουν τη, για δημοσιονομικούς λόγους, στενή ερμηνεία των συνταξιοδοτικών διατάξεων, θέτει αντικειμενικά και αφηρημένα (in abstracto) ως προϋπόθεση για τη μεταβίβαση της σύνταξης του ενός συζύγου στον άλλο την πάροδο ορισμένου χρόνου από την τέλεση του

γάμου (Ε.Σ. Ολ. 2243/2016, 2360/2007). Προϋπόθεση, άλλωστε, η οποία δεν τίθεται με απόλυτο τρόπο, αλλά δύναται να καμφθεί, τόσο στις ρητώς προβλεπόμενες από τον νόμο εξαιρέσεις (όπως, μεταξύ άλλων, όταν από τον γάμο αποκτήθηκε τέκνο, σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 περ. α' του π.δ.169/2007), όσο και, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 4, στην περίπτωση που έχει προηγηθεί μακροχρόνια ελεύθερη συμβίωση των μετέπειτα συζύγων, κατά την οποία δεν ήταν δυνατή η τέλεση του γάμου εξαιτίας νομικού, αποκλειστικώς, κωλύματος, τελέστηκε δε ο γάμος ευθύς μόλις εξέλιπε το κώλυμα αυτό (Ε.Σ. Ολ. 706/2019). Και τούτο, καθόσον κοινό χαρακτηριστικό των επιμέρους εξαιρετικών περιπτώσεων, στις οποίες και μόνο επιτρέπεται η κάμψη του ανωτέρω γενικού κανόνα, είναι ο εξ αντικειμένου αποκλεισμός του ενδεχομένου ο γάμος να έχει τελεστεί όχι ως γνήσια έκφραση της βούλησης των μερών να συμβιώσουν ως σύζυγοι, αλλά ως μέσο καταστρατήγησης σε βάρος του Δημοσίου, με αποκλειστικό σκοπό την απόληψη της σύνταξης. Ως εκ τούτου, η θέσπιση του εν λόγω περιορισμού ως προς το δικαίωμα συνταξιοδότησης του επιζώντος συζύγου, ενόψει ακριβώς και της ειδικής συνταγματικής προστασίας που τυγχάνει ο θεσμός του γάμου, τελεί σε εύλογη σχέση αναλογίας με τον ως άνω επιδιωκόμενο από τον κοινό νομοθέτη σκοπό δημοσίου συμφέροντος (Ε.Σ. Ολ. 706/2019). Περαιτέρω, οι επίμαχες διατάξεις δεν αντιβαίνουν στη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 του Συντάγματος ως επαγόμενες, όπως αβασίμως προβάλλεται, υπέρμετρο περιορισμό τού κτηθέντος εκ μόνης της σύναψης γάμου συνταξιοδοτικού κατά μεταβίβαση δικαιώματος του επιζώντος συζύγου, καθόσον γενεσιουργό του δικαιώματος αυτού γεγονός

συνιστά ο θάνατος του συνταξιούχου, από τον οποίο έλκει το δικαίωμα ο επιζών σύζυγος, και, συνεπώς, τούτο κρίνεται κατ' αρχήν βάσει των διατάξεων που ισχύουν κατά τον χρόνο επέλευσης αυτού, σύμφωνα με γενική αρχή του συνταξιοδοτικού δικαίου. Ούτε, εξάλλου, είχε κτηθεί συνταξιοδοτικό δικαίωμα από την αναιρεσείουσα κατά τον χρόνο θανάτου του συζύγου της, όπως αυτή εσφαλμένως υπολαμβάνει, βάσει της δήθεν ευνοϊκότερης ρύθμισης του άρθρου 12 του ν.3863/2010 τροποποιηθείσας επί το αυστηρότερο με τη διάταξη του άρθρου 8 του ν.3865/2010, καθόσον η δεύτερη διάταξη δεν εισάγει νέα ρύθμιση, αλλά παραπέμπει στην πρώτη ως προς τη ρύθμιση των χρονικών προϋποθέσεων κανονισμού σύνταξης του επιζώντος συζύγου, τόσο σε περίπτωση που ο θανών είχε κατά τον χρόνο τέλεσης του γάμου την ιδιότητα του ασφαλισμένου, οπότε απαιτείται τριετής διάρκεια του γάμου, όσο και στην περίπτωση που ήταν ήδη συνταξιούχος, όπως στην ένδικη υπόθεση, οπότε απαιτείται πενταετία.

B. Εξάλλου, απορριπτέος ως αόριστος τυγχάνει ο λόγος αυτός αναίρεσης, κατά το σκέλος που προβάλλεται αντίθεση των κρίσιμων ως άνω διατάξεων των ν.3863/2010 και 3865/2010 με την κατοχυρωμένη στο άρθρο 4 του Συντάγματος αρχή της ισότητας, δοθέντος ότι η αναιρεσείουσα δεν επικαλείται με ειδικές, αλλά ούτε και με γενικόλογες αιτιάσεις, σε τι συνίσταται η αντίθεση αυτή. Σε κάθε περίπτωση, κατά τη γνώμη που κράτησε στο Δικαστήριο, παρίσταται εύλογη η διάκριση της ουσιωδώς διαφορετικής, ενόψει του ανωτέρω σκοπού της σχετικής ρύθμισης, κατηγορίας εγγάμων, οι οποίοι, ανεξαρτήτως της ύπαρξης προηγούμενης μακροχρόνιας ελεύθερης συμβίωσης, δεν έχουν συμπληρώσει το νόμιμο όριο διάρκειας (πενταετία) του έγγαμου βίου, χωρίς να προκύπτει ότι μεσολάβησαν νομικά γεγονότα που εμπόδισαν την τέλεση του γάμου σε

προγενέστερο της πενταετίας από τον θάνατο του συζύγου χρόνο. Η μη αναγνώριση, δηλαδή, υπέρ της χήρας της τελευταίας αυτής κατηγορίας, δυνατότητας συμπλήρωσης του συνολικού χρόνο έγγαμης συμβίωσης με προσθήκη χρόνου απλής συμβίωσης δεν συνιστά αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση σε βάρος της, αντιβαίνουσα στις επιταγές της αρχής της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 Σ), καθόσον, ανεξαρτήτως της διάρκειας ή του σταθερού χαρακτήρα της σχέσης, το χρονικό διάστημα ελεύθερης συμβίωσης των μετέπειτα συζύγων δεν καλύπτεται από την ύπαρξη μίας «δημόσιας δέσμευσης», που συνοδεύεται από ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων συμβατικής φύσης, ως καθοριστικού και συγχρόνως εύλογου στοιχείου, που διαφοροποιεί, και μάλιστα ουσιωδώς, τη σχέση ενός ζευγαριού που έχει συνάψει γάμο (ή ήδη σύμφωνο συμβίωσης, βλ. άρθρο 16 του ν.4387/2016, Α' 85, σύμφωνα με το οποίο οι συνδεδεμένοι με σύμφωνο συμβίωσης εξομοιώνονται, ως προς τα κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα και παροχές, με τους έγγαμους) από αυτή των ζευγαριών που έχουν επιλέξει μία μορφή κοινής ζωής, από την οποία απουσιάζει μία παρόμοια νομικά δεσμευτική συμφωνία (πρβλ. απόφ. Ε.Δ.Δ.Α. Κοροσίδου κατά Ελλάδας της 10^{ης} Φεβρουαρίου 2011, σκ. 70). Επομένως, με εξαίρεση, όπως έγινε ήδη δεκτό, την περίπτωση συνδρομής νομικού, αποκλειστικώς, κωλύματος, ως εξωτερικού, ανεξάρτητου, δηλαδή, από την ενδιάθετη βούληση των ενδιαφερομένων, και, ως εκ τούτου, ευχερώς δυνάμενου να αποδειχθεί, γεγονόςτος, που επηρέασε επιβραδυντικά την τέλεση του γάμου, δεν είναι επιτρεπτή η εξομοίωση, ως προς την αναγνώριση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, του χρονικού διαστήματος ελεύθερης συμβίωσης, έστω και εάν

επακολούθησε η σύναψη γάμου, με αυτό της έγγαμης συμβίωσης. Και τούτο, καθόσον δεν διασφαλίζεται εν προκειμένω, και μάλιστα κατά τρόπο αντικειμενικό, όπως στις ανωτέρω περιπτώσεις κάμψης του γενικού κανόνα περί ελάχιστης διάρκειας του έγγαμου βίου, ο αποκλεισμός του ενδεχομένου τέλεσης καταχρηστικών γάμων προς βλάβη του δημοσίου συμφέροντος.

9. Τέλος απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο δεύτερος λόγος αναίρεσης, περί εσφαλμένης ερμηνείας και πλημμελούς εφαρμογής της, προεκτεθείσας στη σκέψη 3, εξαιρετικής διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν.3865/2010, καθόσον με την εν λόγω διάταξη εισάγεται ρύθμιση αφορώσα στις περιπτώσεις που το γενεσιουργό του δικαιώματος γεγονός, δηλαδή ο θάνατος του συνταξιούχου του Δημοσίου, είχε ήδη επέλθει πριν από τη θέση σε ισχύ των διατάξεων του άρθρου αυτού, δηλαδή υπό την ισχύ της – ευνοϊκότερης, ως απαιτούσας διετή διάρκεια του γάμου – διάταξης του άρθρου 31 παρ. 1 του π.δ.169/2007, βάσει της οποίας και θα κριθεί το σχετικό δικαίωμα. Εκ τούτων, καθίσταται πρόδηλο ότι η ανωτέρω ειδική διάταξη του άρθρου 8 παρ. 4, ενόψει και της γενικής αρχής του συνταξιοδοτικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία το συνταξιοδοτικό δικαίωμα του επιζώντος συζύγου κρίνεται με βάση τις ισχύουσες κατά τον χρόνο επέλευσης του θεμελιωτικού αυτού γεγονότος διατάξεις, δεν εισάγει ρύθμιση κατά παρέκκλιση της αρχής αυτής, όπως η αναιρεσείουσα εσφαλμένως υπολαμβάνει, ισχυριζόμενη ότι με την διάταξη αυτή μεταβλήθηκε κατ' ουσίαν νομοθετικώς το θεμελιωτικό τού δικαιώματος γεγονός και ότι, επομένως, το κατά μεταβίβαση συνταξιοδοτικό δικαίωμά της, «όπως και τα λοιπά κατά τον ΑΚ δικαιώματα», «κτήθηκε» στο πρόσωπό της με τη σύναψη γάμου στις ... με τον αποβιώσαντα συνταξιούχο και ότι μόνο η ενάσκησή του

τελούσε υπό την αίρεση της προαποβίωσης εκείνου. Το συνταξιοδοτικό δικαίωμα γεννάται εκ του θανάτου του κληρονομούμενου, απαιτείται όμως όχι *jure hereditario*, αλλά ιδίω δικαίω υπό του δικαιούχου και αν ακόμη αυτός συμπίπτει να είναι κληρονόμος, έτσι ώστε να μη νοείται κατά νόμο κτήση υπέρ του συζύγου συνταξιοδοτικού δικαιώματος με βάση τους κανόνες του ΑΚ με την τέλεση του γάμου και διασύνδεση της ενάσκησής του με την αίρεση της προαποβίωσης εκείνου. Συνεπώς, η επίμαχη ρύθμιση του άρθρου 8 παρ. 4 του ν.3865/2010 δεν εφαρμόζεται στην ένδικη υπόθεση, δοθέντος ότι, κατά τα ανελέγκτως γεγόμενα δεκτά από το δικάσαν Τμήμα, ο σύζυγος της αναιρεσείουσας απεβίωσε στις ..., δηλαδή πλέον του έτους μετά τη θέση σε ισχύ των διατάξεων του ν.3865/2010 στις 21.7.2010.

10. Ενόψει των ανωτέρω, κατά τη γνώμη που κράτησε στο Δικαστήριο, στο μέτρο που, όπως προκύπτει από την παραδεκτή επισκόπηση του δικογράφου της έφεσης, η εκκαλούσα και ήδη αναιρεσείουσα δεν προέβαλε ισχυρισμό περί ύπαρξης νομικού κωλύματος που εμπόδισε την τέλεση του γάμου με τον μετέπειτα αποβιώσαντα σύζυγό της σε προγενέστερο χρόνο, τη βασιμότητα του οποίου η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση θα όφειλε να εξετάσει, το δικάσαν Τμήμα, που έκρινε ότι η ανωτέρω δεν δικαιούται της σύνταξης του αποβιώσαντος συζύγου της, διότι ο θάνατός του επήλθε πριν από την πάροδο πέντε (5) ετών από την τέλεση του γάμου, μη δυναμένου του συνολικού χρόνου έγγαμης συμβίωσης να συμπληρωθεί με προσθήκη τυχόν χρόνου προγενέστερης ελεύθερης συμβίωσης, ορθώς ερμήνευσε και εφάρμοσε τις προαναφερόμενες ουσιαστικές διατάξεις των άρθρων 12 παρ. 1 του ν.3863/2010 και 8 παρ. 1 του

ν.3865/2010, που διέπουν την επίδικη έννομη σχέση, και, ως εκ τούτου, ο περί του αντιθέτου λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

11. Κατά τη γνώμη, όμως, των μελών που μειοψήφησαν, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 5, θα έπρεπε, κατά παραδοχή του σχετικού λόγου αναίρεσης, η προσβαλλόμενη απόφαση να αναιρεθεί για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των διεπουσών την επίδικη υπόθεση διατάξεων και, διακρατούμενης της υπόθεσης από την Ολομέλεια, η έφεση της αναιρεσείουσας να γίνει δεκτή, αφού, ασχέτως του ότι αυτή δεν προέβαλε τη συνδρομή νομικού κωλύματος, το οποίο, παρά την επικαλούμενη μακροχρόνια ελεύθερη συμβίωση με τον μετέπειτα σύζυγό της, παρεμπόδιζε την τέλεση του γάμου σε προγενέστερο χρόνο, το αντικειμενικό και μόνο γεγονός ότι πρόκειται για γάμο που τελέστηκε στις ..., ήτοι υπό το προηγούμενο του ν.3863/2010 νομοθετικό καθεστώς, και, έως τον θάνατο του ανωτέρω στις ..., διήρκεσε πολύ περισσότερο από το προβλεπόμενο από το καθεστώς αυτό όριο της διετίας, και μάλιστα τέσσερα (4) σχεδόν έτη, καθιστά αναγκαία την παραδοχή ότι ο εν λόγω γάμος δεν τελέστηκε με αποκλειστικό σκοπό την καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων και, κατ' επέκταση, δικαιολογεί τον κανονισμό κατά μεταβίβαση σύνταξης στην τελευταία. Η γνώμη όμως αυτή δεν κράτησε.

12. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και εφόσον δεν προβάλλεται άλλος λόγος αναίρεσης, πρέπει η ένδικη αίτηση ν' απορριφθεί στο σύνολό της και να διαταχθεί η κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του παραβόλου που κατατέθηκε για την άσκησή της (άρθρο 73 παρ. 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.4129/2013, Α' 52).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την από ... αίτηση της ..., για αναίρεση της ... απόφασης του Π Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Και

Διατάσσει την κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 31 Οκτωβρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΓΝΑΡΔΕΛΛΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στις 4 Νοεμβρίου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ